

Oponentský posudek magisterské diplomové práce Barbory Procházkové

Diplomová práce Barbory Procházkové se zaměřuje na rusistickou produkci zahrnutou do proslulé odeonské knihovny Světová četba. První část práce mapuje uvedenou produkci v širší perspektivě vymezené lety 1955-1970 a těžiště druhé části spočívá v analýze několika dílčích aspektů jednoho z překladů do knihovny zařazených. Z řady pozoruhodných titulů ze starší i novější ruské a sovětské literatury si diplomantka vybrala román Závist spisovatele Jurije Oleši, který do češtiny přeložila Anna Nováková.

Hned v úvodu musím konstatovat, že diplomantka jednoznačně prokázala, jak produktivní je zpracovávané téma z badatelského hlediska. Množství faktografických údajů, které musela dohledat, aby svému úkolu dostála, tvoří úctyhodnou databázi. Kompilační a rešeršní práce byla přitom v daném případě komplikována určitými obtížemi způsobenými defektními údaji v soupisech knihovních titulů ve Světové četbě vydávaných (s. 32-33). O to cennější tedy je, že se autorce nakonec podařilo potřebné údaje shromáždit a v ucelené a přehledné podobě také utřídit. Právě koherentní soupisy a výčty, mezi něž patří zejména seznam a generační roztřídění překladatelů zmíněné knihovny (s. 17-32) a komentovaná tabulka příslušných překladových titulů (s. 33-35), představují podle mého soudu nejprínosnější části celé práce.

Za velmi užitečná ovšem považuji i některá dílčí upozornění vztahující se k ediční praxi ve Světové četbě uplatňované. Diplomantka si velmi případně všímá vysoce profesionální redakční práce, která byla pro tuto knihovnu naprostou samozřejmostí a která jí získala nemálo věrných čtenářů. Jen přehled o mnohatisícových nákladech některých titulů (s. 33-35) je dostatečně výmluvným faktem, který signalizuje, jak obrovskému zájmu české čtenářské veřejnosti se svého času těšila taková díla jako například Tolstého Kreutzerova sonáta nebo Puškinova Kapitánská dcerka. Do jisté míry šlo jistě o fenomén motivovaný proruskou a prosovětskou orientací předlistopadové ediční politiky našich nakladatelských domů, zároveň to však vypovídá ještě o jedné podstatné věci: vydávání kvalitních titulů ruské klasiky ve vynikajících překladech muselo mít i jistý kultivující celospolečenský vliv. Pokud se koncem padesátých let dvacátého století v Československu prodalo dvacet tisíc výtisků Tolstého (s. 33), má to implikace nejen ideologické nebo politické. Tyto implikace by pak nepochybně stály za hlubší analýzu a interpretaci.

Právě v interpretaci jednotlivých faktů a zjištění, ke kterým diplomantka dospěla, spatřuji jistou slabinu celé práce: postrádám zde určitou obecnější úvahu, v níž by autorka příslušná dílčí data uvedla do hlubších souvislostí. Pro formulování dostatečně přesvědčivých tvrzení by nicméně bylo třeba provést zevrubnější rozbor sociokulturního a politického kontextu spojeného s mapovaným obdobím československých dějin. A tento hlubší rozměr poněkud přesahuje obvyklý (a předpokládaný) záběr magisterské diplomové práce. Navíc jde o rozměr, který nutně povede k více či méně polemickým výsledkům, takže do jisté míry rozumím tomu, proč není v práci zohledněn.

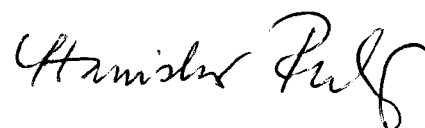
Namísto hlubší interpretace zjištěných údajů se autorka věnuje trochu „bezpečnější“ a argumentačně průkaznější oblasti, kterou je analýza překladu Olešova románu *Závist*, publikovaného ve sledovaném období ve Světové četbě. Soustředí se přitom na několik dílčí aspektů: v oblasti reálií ji konkrétně zajímá překlad vlastních a obecných jmen a v rovině expresivity pak deminutiva, pejorativa, slova zhrubělá a vulgární a takzvané citové věty.

Diplomantka provedla pečlivou excerpci zkoumaného materiálu, na jejímž základě jednotlivé – převážně stylistické – jevy analyzuje. Rozbor samotný je proveden důkladně, s přihlédnutím k normativním lexikografickým příručkám. Za poměrně závažný problém nicméně považuji fakt, že v celé analýze není nikde brán v potaz větší celek výchozího textu: například dialog postav nebo některý z „výstižných popisů“, v nichž autorka sama spatřuje silnou stránku Olešovy tvorby (s. 109). Nejdelší zkoumanou překladovou jednotkou je zde věta, a to ještě „věta citová“, tedy velmi specifický fenomén. Navíc diplomantka téměř nikde nevztahuje dílčí výsledky svého rozboru k hlavním strukturním, dějovým a myšlenkovým osám předlohy. To značně znevěrohodňuje analytickou část práce, kde je vposledu konstatováno, že se překladatelce Anně Novákové ve srovnání s její předchůdkyní Svatavou Pírkovou podařilo „posunout se v interpretaci [zkoumaného] díla o kus dále“ (s. 108) a že „při výběru odpovídajícího sémantického ekvivalentu [Nováková] vychází z širšího kontextu“ (s. 109). Takové závěry jsou vzhledem k omezenému záběru provedené analýzy, kde se navíc nikde neuvádí jediná pasáž z překladu Pírkové, zcela neopodstatněné. Jestliže se diplomantka pustila do rozboru pouze některých aspektů originálu a překladu (což je, samozřejmě, legitimní), bylo by, myslím, namísto jakákoli tvrzení ohledně překladatelské metody formulovat mnohem obezřetněji.

Přes veškeré uvedené výhrady se však domnívám, že diplomantka - především v kompilační a přehledové části své práce - odvedla velmi dobrý badatelský výkon, který může posloužit jako východisko pro další zkoumání. Navrhuji proto - podle průběhu samotné obhajoby - ohodnotit tuto práci známkou výborně nebo velmi dobře.

Ph.D.

PhDr. Stanislav Rubáš,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Stanislav Rubáš". The signature is written in a cursive, flowing style with some loops and flourishes.